

Люк Якобс,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Королівства Бельгія в Україні

БЕЛЬГІЯ І НАДАЛІ БУДЕ ВІДДАНИМ СОЮЗНИКОМ УКРАЇНИ

— Ваша Високоповажносте, вже вдруге Ви обіймаєте посаду Надзвичайного та Повноважного Посла Бельгії в Україні: перша каденція припала на початок російської військової агресії проти України, а зараз Ви повернулися вже в умовах повномасштабної війни. Які емоції Ви відчули, обійнявши цю посаду в такий складний для держави час? Які основні пріоритети виокремлюєте під час нової каденції?

— Я справді повернувся в Україну за кардинально нових і трагічних обставин. Утім, принципові аспекти в країні й у відносинах із нашою державою не змінилися. Україна непохитна на своєму вільно обраному шляху до цілковитої європейської та євроатлантичної інтеграції, і повномасштабне російське вторгнення є відчайдушною, але марною спробою збити її із цього курсу.

Вражає, як Україні вдається одночасно протистояти жорсткій агресії та будувати своє майбутнє в Європі і євроатлантичній спільноті. Звісно, серед моїх пріоритетів у цьому контексті — аналізувати й пояснювати бельгійській владі розвиток подій, прогрес і виклики, втілювати нашу політику щодо України, а також визначати потреби та можливості для подальших конкретних кроків. І для цього мені в пригоді чудово стає всеохопна двостороння безпекова угода, яку наші держави підписали в травні 2024 року.

Приїзд Прем'єр-міністра Бельгії Барта де Вевера до України у квітні 2025 року
Visit of Belgian Prime Minister Bart De Wever to Ukraine in April 2025

— Ви згадали про справді цінну для нас підтримку від Бельгії та безпекову угоду. Пане Посол, які вже є досягнення в її межах і які перспективи для співпраці вона створює?

— Ця угода закріплює значну підтримку від Бельгії Україні ще з перших днів повномасштабного вторгнення. Бельгія була і буде відданою державою, яка реагує та надає військову допомогу Україні. Початок їй поклала тонна вкрай необхідного пального для Збройних сил України, услід за якою незабаром були подальші пакети військової підтримки: обладнання, зброї, боєприпасів і військових санітарних машин. Бельгія також робить свій внесок у зміцнення потенціалу України у сфері винищувачів F-16: літаки вже готові до тренувань, зокрема й підготовки пілотів і наземних екіпажів. Ми також відповідаємо за технічне обслуговування F-16, що надзвичайно важливо, адже мати літаки — це одне, а ось підтримання їх у робочому стані вимагає постійного технічного обслуговування та постачання запасних частин. Зараз Бельгія дбає про це, а отже, будуть і боєздатні літаки.

Бельгія також прилучилася до коаліцій морських спроможностей, розмінування, постачання боеприпасів, протиповітряної оборони, а також ІТ-коаліції. Нещодавно Бельгія приєдналася ще й до коаліції дронів.

Крім того, ми виділили значні фінансові ресурси на закриття гуманітарних потреб, зокрема й на гуманітарне розмінування та медичну евакуацію. Уся гуманітарна діяльність зосереджена або безпосередньо між Бельгією та Україною, або через наші фінансові внески надходить до дуже важливих заходів, які в Україні реалізовує низка агентств ООН і Міжнародний Комітет Червоного Хреста. Ба більше, з літа 2024 року ми активно долучаємося до відбудови в Україні.

— Після війни Україні доведеться долати величезні виклики у відновленні своєї економіки та інфраструктури. Ми вдячні Бельгії за підтримку в цих зусиллях. За якими напрямками Ваша держава зосереджує свою допомогу? Чи є конкретні ініціативи або проекти, що їх уже реалізують або планують?

— Наш внесок у відбудову України здебільшого втілений у чотирирічній програмі «BE-Relieve», яку реалізує бельгійське державне агентство з міжнародного співробітництва «Enabel». Програма зосереджена на трьох основних сферах: енергетиці та циркулярній відбудові, охороні здоров'я та соціальному захисті, а також освіті та розвитку навичок.

Перші інвестиції вже набувають конкретних обрисів: для початку йдеться про постачання резервних генераторів і мобільних котелень, завдяки яким школи й лікарні Київщини та Чернігівщини можуть вистояти в умовах відключення електроенергії. Восени 2024 року, під час підготовки до зимового сезону, ця допомога була критично важливою. Утім, програма також спрямована на довгострокове зміцнення децентралізованих потужностей із виробництва енергії. Нині в Київській області поблизу закладів освіти будують бомбосховища, щоб гарантувати безпечні умови навчання для дітей. Ці укриття призначені не лише для перебування під час загрози, а й для позашкільних занять після того, як небезпека мине.

Ми докладаємо значних зусиль, щоби разом з українськими зацікавленими сторонами на національному, регіональному та місцевому рівнях забезпечити ефективне втілення програми в повній координації з владою України. Мета — якнайбільше досягнень у щонайкоротші строки.

Візит міністрів закордонних справ Бельгії та України Максима Прево й Андрія Сибіги до Баришівського ліцею на Київщині, де за підтримки Бельгії будують бомбосховище. Проєкт реалізує агентство «Enabel» у межах програми «BE-Relieve Ukraine»

Visit by Belgian and Ukrainian Foreign Ministers Maxime Prévot and Andrii Sybiha to the Baryshiv Lyceum in the Kyiv region, where a bomb shelter is being built with Belgian support. The project is being implemented by the Enabel agency as part of the BE-Relieve Ukraine programme

Окрім відновлення, програма «BE-Relieve» також покликана допомогти Україні побудувати міцний фундамент для вступу до ЄС. Уже відбулись ознайомчі візити українських фахівців у сферах професійної підготовки, освіти та послуг із працевлаштування з Київської та Чернігівської областей.

— Нині серед пріоритетів ЄС — енергетичний перехід і використання відновлюваних джерел енергії, і ці проблеми значно загострилися з початком повномасштабного російського вторгнення. На Вашу думку, якого прогресу в цій сфері досягнула Бельгія? Чи є можливості для співпраці між нашими державами?

— Повномасштабне вторгнення Росії та стратегічна важливість подолання залежності від російських нафти та газу дали нам ідеальний стимул для прискорення енергетичного переходу й відмови від викопного палива. До приїзду в Україну я був спеціальним посланником з питань клімату та завжди обстоював позицію, що наші геополітичні та кліматичні цілі як ніколи узгоджені зараз, у цей критичний момент.

На жаль, ми й досі доволі сильно залежимо від викопного палива, і за один день цього не змінити, а надто в промисловості. Та хай там як, перехід до більш «зеленої» енергетики розпочато, і за останні роки було досягнуто значного прогресу. Наразі в Бельгії на відновлювані джерела припадає орієнтовно 30% виробленої електроенергії. Наша держава також серед світових лідерів у вітроенергетиці, тож прогрес помітний і відчутний. Ми також бачимо збільшення продажів електротранспорту: автомобілів і велосипедів.

Ще одна чітка тенденція в тому, що бельгійські домогосподарства чимраз частіше встановлюють сонячні панелі на дахах своїх будинків та інвестують у домашні системи зберігання енергії, щоб задовольнити відповідні потреби. Те саме ми бачимо в Україні, і Бельгія всіляко підтримує цей поступ. Скажімо, ми надаємо грант розміром 2,5 мільйона євро на встановлення сонячних фотоелектричних систем в українських лікарнях, а це допомагає зробити більш енергонезалежними важливі послуги на кшталт охорони здоров'я чи освіти.

Водночас Бельгія також може багато чого навчитися в Україні, а надто коли йдеться про захист критичної енергетичної інфраструктури та ефективні методи і рішення, які для цього необхідні.

— Під час Вашої першої дипломатичної каденції Україна якраз почала активно торувати свій шлях до членства в ЄС. Минуло десять років — і в червні 2024 року, під час головування Бельгії в Раді ЄС, переговори про вступ було офіційно розпочато. Як, на Вашу думку, зробити цей процес якомога швидшим та ефективнішим?

— Безперечно, жорстокий напад Росії прискорив надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС. Це був потужний політичний сигнал від ЄС своєму партнерові, Україні. Дякую за визнання важливої ролі, яку Бельгія відіграла під час головування в Раді ЄС в офіційному відкритті переговорів про вступ у червні 2024 року.

На мою думку, зараз для просування цього процесу потрібні не безпідставні поспішні дії, а жорсткий порядок, постійна увага та праця за високими стандартами з обох сторін. Це вкрай важливо для швидкого й успішного завершення переговорів про вступ. Україна та ЄС справді віддані цьому шляху і докладають усіх зусиль, щоби пришвидшити зазначений процес.

Історія продемонструвала, що політичний імпульс може пришвидшити вступ, як це було 2004 року з розширенням за сценарієм «великого вибуху». Однак не слід забувати, що поглиблення та розширення ЄС ідуть пліч-о-пліч, оскільки збільшення кількості членів об'єднання вимагає зміцнення інституційних рамок ЄС: гарантування ефективного ухвалення рішень, підтримання внутрішньої згуртованості, забезпечення зовнішньої ефективності ЄС і, звичайно, бюджетної стійкості. Усі держави — і вже давні члени об'єднання, і новоприйняті — зацікавлені в тому, щоб цей процес був успішним.

— За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, станом на осінь 2024 року кількість українських біженців у Європі перевищила 6 мільйонів, а Бельгія надала статус тимчасового захисту більш ніж 120 тисячам українців. Яким Ваш Уряд бачить майбутнє цих людей і які є міркування щодо їхнього можливого повернення чи подальшого перебування?

— Я переглянув статистику, щоб мати найсвіжіші зведені дані, і, згідно з бельгійською імміграційною службою, приблизно 92 тисячі українців отримали тимчасовий захист у Бельгії з початку війни до кінця 2024 року. Логічно й очевидно, що

найбільший наплив припав на перший рік повномасштабного вторгнення: тимчасовий захист отримали майже 63 тисячі українців. Відтак 2023 року орієнтовно 15 тисяч людей знайшли прихисток у Бельгії, а 2024 року — 13 тисяч.

Увесь цей час державні служби Бельгії — від національного до місцевого рівня — тісно співпрацювали, щоб гідно прийняти українців та допомогти їм добре інтегруватися в нові тимчасові домівки. Крім того, відповідно до рішення Ради ЄС, ми продовжили спеціальний статус захисту до березня 2026 року. Нещодавно інституція одностайно погодила продовження цього статусу до березня 2027-го.

— Повномасштабна російська агресія кинула безпрецедентний виклик усій системі колективної безпеки в Європі. Відомо, що 2025 року кількість бельгійських солдатів у резерві НАТО збільшиться в рази. Як, на Вашу думку, зміниться дипломатичне й безпекове середовище континенту після завершення війни в Україні? Яку роль Бельгія відводить для себе у формуванні нової системи безпеки?

— Вочевидь у Європі зростає усвідомлення того, що ми маємо стати більш суверенними, взяти на себе більшу відповідальність за власну оборону та ліпше озброїтися, щоб належно діяти й реагувати і на безпосередні, і на майбутні загрози. Європа мусить посилити свою обороноздатність і можливість стримування, а Бельгія повноцінно долучатиметься до цих зусиль. Для цього ми, звісно, повинні суттєво збільшити наші оборонні витрати і фактично досягнути цільового показника у 2% ВВП, який члени НАТО зобов'язалися виділяти, а на червневому саміті Альянсу в Гаазі ухвалили ще амбітнішу ціль у 5%.

Збільшення оборонних видатків в умовах необхідної економії бюджету є серед пріоритетних завдань нового Уряду, чинного з лютого. Бельгія, як вірний союзник НАТО, приєдналася до консенсусу. Стосовно будь-якого показника ВВП, то він справді є важливим орієнтиром. Утім, хочу також зазначити, що хоч Бельгія ще не досягнула цієї цілі, не менш важливі наша конкретна присутність на місцях і дотримання зобов'язань. Бельгія та її Збройні сили завжди були, є і будуть там, де потрібно. Під стягом НАТО чи ЄС наші військовики беруть активну участь у європейських операціях — на суші, в повітрі і на морі.

Наприклад, бельгійські війська долучені до передової присутності НАТО в Литві та Румунії. Наші винищувачі F-16 патрулюють повітряний простір Балтії, захищаючи небо над цими державами. Під проводом НАТО бельгійські військові кораблі беруть участь в операціях із виявлення і знешкодження мін, зокрема й у Балтійському морі.

Бельгія й далі буде активним, відданим і надійним союзником. Ми також відіграємо роль у підтримці та підготовці місій для України як у Бельгії, так і в самій Україні, що передбачає вишкіл пілотів винищувачів і наземних екіпажів, а також участь у гуманітарному розмінуванні та знешкодженні вибухових пристроїв.

Бельгія також приєдналася до «коаліції охочих» і готова докласти зусиль до повоєнної стабілізації.

— Культурна дипломатія важлива для зміцнення взаєморозуміння між народами. Уже традиційними в Бельгії стали ініціативи на кшталт Тижднів української культури в Брюгге. Як такі проекти сприяють посиленню двосторонніх зв'язків? Чи планують розширити культурну співпрацю між нашими державами?

— Спасибі за вашу увагу до культурної ініціативи в Брюгге. Здається, вона має назву «Тиждень культури в Брюгге». Це давня традиція, місцева ініціатива, що ґрунтується на зусиллях українців, які вже певний час живуть у Брюгге. Її цілковито підтримує місцева влада та громада: проект є надзвичайно значущим і відчутним способом налагодження зв'язків між людьми. Наведу приклад із мого рідного міста в Бельгії — Мехелена, де в листопаді 2024 року організували неймовірну виставку. В ній узяли участь приблизно двадцять молодих українських художників, які представили свої праці в різних історичних локаціях міста. Ініціатива привернула значну увагу не лише мешканців Мехелена, а й усієї країни, частково завдяки широкому медіависвітленню.

Такі заходи — потужний інструмент підвищення обізнаності про Україну, її культурну ідентичність і сучасне мистецтво. На мою думку, вони також є чудовим способом зміцнення відносин між нашими суспільствами. Крім того, присутність десятків тисяч українців у Бельгії розширила перспективи, викликавши великий інтерес до всього українського. Бельгійці значно ліпше ознайомилися з основними аспектами української культури та ідентичності.

Мені напрочуд приємно бачити, як гарно бельгійська публіка сприймає українську музику, фільми й інші види мистецтва, як-от живопис, скульптуру та кераміку. Зростає зацікавленість в українській культурі та поглиблюється обізнаність у ній. Твори українських авторів перекладають на наші національні мови, а це ще більше збагачує культурний обмін.

Окрім мистецтва, важливу роль у зближенні людей також відіграє спорт. Про українських зірок футболу та тенісу говорять у Бельгії, і нас усіх вразила кількість медалей, що їх українські спортсмени здобули на Олімпійських та Паралімпійських іграх.

Усе це сприяє зміцненню доброзичливого ставлення та зростанню інтересу до України. І вона, безумовно, має й далі брати це за основу, щоб посилювати своє звучання за кордоном. У цьому контексті Бельгія твердо стоїть пліч-о-пліч з Україною, і ми зробимо все можливе, щоб голос України чули в усьому світі.

— Пане Посол, 30 січня 2025 року Ви передали ключ Молодіжної столиці Європи 2025 представникам молодіжної громади Львова та міському голові. Після бельгійського Гента цей статус уперше отримало українське місто. У часи глобальних викликів, спричинених війною й економічними зрушеннями, молодь відіграє вкрай важливу роль у відновленні держав і суспільств. Як Україна та Бельгія можуть співпрацювати над ініціативами, які допоможуть розкрити потенціал молоді та сприятимуть її залученню до міжнародних процесів?

— Дякую за запитання та нагоду підкреслити важливість розширення прав і перспектив молоді, а надто в суспільствах, які перебувають під тиском. Згаданий приклад щодо ініціативи Молодіжної столиці Європи чудово ілюструє, як надавати більше можливостей молодим людям, визнавати їхній надважливий внесок у суспільство та роль у майбутньому розвитку країни. Проєкт також показує, як можна розвивати міжнародні зв'язки між молоддю різних держав.

2024 року статус Молодіжної столиці Європи мав Гент. Львів, зі свого боку, нестиме це звання впродовж 2025 року. Символічне передавання реального дерев'яного ключа, який надають разом із титулом, мер Гента довірив мені. І я особисто привіз його до Львова, щоб передати міському голові та представникам львівської молоді.

Посол передає ключа Європейської молодіжної столиці від Гента до Львова меру Андрію Садовому

Ambassador hands over the key of the European Youth Capital from Ghent to Lviv to Mayor Andrii Sadovyi

Найбільше мене вразило те, що Львів не хоче залишати це звання лише за собою. Натомість він прагне поділитися впізнаваністю та перевагами титулу з іншими містами України. Це чудовий спосіб подбати про те, щоби більше міст одержали користь від підвищеної уваги до України з боку решти світу, та підкреслити активний молодий дух держави, у якому, безсумнівно, — світле майбутнє Європи.

Важливо зазначити, що міста, які колись перемогли в цьому конкурсі з величезною конкуренцією, зберігають тісні зв'язки. Міста мережі діють пліч-о-пліч, обмінюючись досвідом і найкращими практиками. Гент, безумовно, й надалі тісно співпрацюватиме зі Львовом за цим напрямом, сприяючи успіху місії цього міста як Молодіжної столиці Європи.

Дата інтерв'ю: 2 липня 2025 року